

Régi jó Budapest

Egy híján száz esztendeje, hogy a Petrovics-gyerek, a kiskőrösi kocsmáros fia, lángba borította egy szavával az országot. Mert éppen ma, március 15-én van 99 esztendeje, hogy Petőfi Sándor a Nemzeti Múzeum lépcsőzetének baloldali oldalpárkányáról elszavalta a népnek a „Talpra Magyar”-t. Körülötte álltak a „márciusi ifjak”: írók, költők, hírlapírók. Petőfi dalának hatása „leírhatatlan” volt. Beszéljen tehát erről egy szemtanú:

— ...Életemben se láttam soha ilyen gyűjtő hatást. Mintha a felhők nem is havat, de villany-szikrákat szórának s az emberekben az agyvelő, a kebel, mint gyúanyag, egyszerre lángba csapott volna fel. A második versszak után a refrént:

A magyarok istenére
Esküszünk,
Esküszünk, hogy rabok tovább
Nem leszünk

a sokaság, mint vihar utána dörgé. Nem gondolt többé senki hóval, esővel: esernyőjét mindenki összevonta s mintha fegyverre alakult volna át, fenyegetőleg emelte magasra. Mikor elvégezte Petőfi, darabig még helyén maradt és élvezte a leírhatatlan hatást...

— Ötször szavalta el Petőfi a verset egymásután. A nép tombolt, újjongott elragadtatásban. Öszbevegyült komoly férfiak szemében megcsillant a lelkesedés könnye. A nők kendőiket lobogtatták...

Mielőtt még eloszlott a nagy tömeg, Petőfi és társai — előre megállapított terv szerint — küldöttségbe verődtek és elindultak a városházára, hogy a városi tanácsot felhívják a csatlakozásra. A nép a Hatvani- (ma Kossuth Lajos) és Kígyó-utcán át, mint a tengeráradat hömpölygött a küldöttség után s ellepte a Városházateret.

A városi tanács, több polgár felhívására, éppen rendkívüli ülést tartott, hogy megbeszélje a teendőket — a márciusi ifjak mozgalmával szemben. A szélesztendő feljegyzések szerint résztvettek a tanácsülésen: Szepessy Ferenc polgármester, Rottenbiller Lipót alpolgármester, Kacsokovics Lajos főjegyző, Holovics Boldizsár tanácsnok, Staffenberger István „szószóló” és még számosan.

A küldöttség szósnoka: Irányi Dániel tolmácsolta a nép kívánságát s arra kérte a tanácsot, hogy ezúttal kivételesen nyílt közgyűlés tartassék, amelyen ők is, mint a nép küldöttjei résztvehessenek. A tanács részéről Kacsokovics Lajos főjegyző válaszolt, kijelentve, hogy a tanács a nép programpontjait, kevés különbséggel magáévá teszi. Majd Rottenbiller alpolgármester szólalt fel:

A tanács urai zavartan összenéztek, Rottenbiller próbálja meggyőzni Holovicsot, de lehetetlen. Közben az utcáról betódul a község, Irányi felugrik a hosszú zöld asztal tetejére (miközben a tintával teli kalamárisokat felborítja) s az ugyancsak odarohant Petőfivel együtt az álmélkodó Szepessy polgármester orra elé tartja a 12 pontot és ingerülten kiáltják: — Mi nem érünk rá várakozni, amíg a tanácsuraknak tetszik. Azonnali aláírást kívánunk.

Szepessy polgármester átértette a válságos helyzetet, főleg a künn tomboló 10—12.000 főnyi tömeg kiáltozásait hallva, tollat ragadott és gyorsan aláírta az eléje tett iratot és ráütötte a város pecsétjét is.

A tömeg pillanatok alatt minderről tudomást szerzett és Rottenbiller kívánta hallani, aki rövid, lelkes beszéddel köszöntötte a főváros közönségét a szabadság hajnalán.

* Számoljunk be még a régi nagy nap két apró intimitásáról is. Egy nappal 15-ike előtt, Petőfi bizalmasainak elmondotta, hogy neki is van valamije, ami a nagy napon lelkesítő hatást fog kelteni. Kivett zsebéből egy összehajtogatott lapot, amelyen vers volt írva. Kérték, olvassa fel, de ő csak azt mondta: „Majd holnap”. Szikra Ferenc jurátus — egyik barátja — véletlenül meggpillantotta a vers kezdő sorát, amely így hangzott:

Rajta magyar, most vagy soha.

— Barátom — szólt a költőhöz Szikra —, előbb talpra kell állítani a magyart, aztán: rajta!

Petőfi, aki sohasem vette szívesen avatatlanoknak efféle megjegyzéseit, most mosolyogva fordult barátjához:

— Igazad van. A verset még az éjjel útmutatásod szerint kikorrigálom. Így lett a versből „Talpra magyar!”

A másik apróságot maga Petőfi írja meg a dal keletkezéséről: „A nemzeti dalt — így írja — két nappal előbb, március 13-án írtam, azon lakomára, amelyet az ifjúság március 19-én akart adni, amely azonban elmaradt. Míg én a Pilvax egyik asztalánál a dalt írtam, feleségem a másik asztalnál nemzeti fejkötőt varrt magának...”

A költő szembeültette műsáját és amiképp a fejkötőre rávarródta sorjában a gyöngyszemek, akképp vetődtek a papírra is a magyar szabadságnak, a testvériségnek és a legszentebb igazságnak tüneményes gyöngyszemei.

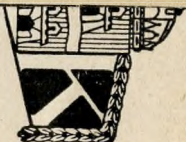
...Boruljunk le — késői utódok és áldó imádság mellett mondjuk el szent neveiket... — úgy amint azt a költő a nemzeti dal utolsó strófájában kívánta.

Dr. Kovács Jenő

— Üdvözlöm önöket — mondá —, mint a tavasz első fecskéit, önök hozzák a teljes szabadság reményeit, önök verték le a sájtóról a bűncseket s bizton hiszem, hogy az önök oltalma alatt, városunk meg lesz óva a rendzavarásoktól.

Harsány éljenzéssel fogadta a küldöttség a polgármester lelkes üdvözlését.

Most azonban váratlan fordulat következett. Feláll Holovics tanácsnok és kijelenti, hogy ő a közjót szíven viseli, de elvek elfogadására nem engedi magát kényszeríteni. Azt kívánta, hogy a tanács előbb zárt ülésben vitassa meg az ügyet s csak azután tudassa határozatát a néppel.

cs. 23. sz.

Budapestre vonatkozó újságcikkek			
Szerző:	Kovács Jenő dr.		
Cím:	Régi jó Budapest		
Forrás:	Főújs. Munkás		
(Hely)	1947 márc. 15		
(Idő)			
(Köt. v. füz.)			
(Oldal)			
Tár	Osztályozás		
Hely	Idő		
Személy	1848		
Helyszám			

Székesvárosi házi nyomda 1926 — 8891

8.439